

fiatalember, akivel tolmács segítségével beszélgettem, azt mondta, hogy Szavics tábornok parancsot adott ki, amelyben az volt, hogy az ország belsejében feléledt forradalom következtében a tisztek jobban bánjanak a legénységgel, de azért igyekezzenek a katonai fegyelmet lehetőleg épségben tartani. Erer a tisztek és a legénység közötti érintkezésben váratlan változás állott be. Ha azelőtt egy tiszt azt mondta egy közlegénynek: „fogd be a szád, kutya“, ezt most úgy mondták: „Mit parancsol, bajtárs?“ Különben a tisztek a legutóbbi támadás alkalmával nagyon bátraknak mutatkoztak és mindig elől mentek. Az egyik a rohamra menő csapat élén esett el. A foglyaink közt lévő orosz kapitány, valamint az alhadnagy is, az utolsó pillanatig védekeztek katonáink ellen. A mi a békét illeti, társaink egy részének az a meggyőződése, hogy jó volna a háborút azonnal befejezni. Vannak jellemű olyanok is, akik tovább akarják folytatni a háborút. A negyedik hadtestnek egyik hadosztályát Pétervárra küldték, hogy ott tartsa fenn a rendet.

Még több fogollyal is beszélgettem. Természetesen nem lehet nagyon komolyan venni ezeket a kimerült, meggyötört és sokat szenvedett embereknek a szavait. Általában azonban azt a benyomást nyertem, hogy a forradalom őket meglehetősen közömbösen érintette. Hosszu ideig figyeltem, amint egyik népfőkelőnk egy szakállas orosz fogollyal társalgott. Mind a ketten lengyelül beszéltek. Azután megkérdeztem a népfőkelőtől, hogy mesélt-e neki az orosz az otthoni forradalomról.

— Nem — mondta a katona — családjának az arcképét mutatta meg és feleségeinkről s gyermekeinkről beszélgettünk.

### Miljukov megállapodott Wilsonnal a hadüzenetben.

STOCKHOLM, április 6. Angol politikai körökben — mint a Daily Chronicle jelenti — az a felfogás, hogy Amerika beavatkozásának természetes következménye csakis a központi hatalmak teljes blokálása lehet. Ha az angol kormány elhatározná az Északi tenger elzárását, a semleges államok aligha szólalnának fel ez ellen, mert hiszen hajóik a német tengeralattjáróktól való félelmükben amúgy is elkerülték a vizeket. Amerikai ujságok azt írják, hogy az Egyesült-Államok beavatkozása a háborút esetleg újabb három esztendővel hosszabbította meg. Itt az a vélemény, hogy Miljukovnak Wilsonnal történt megállapodása növelte Wilson hajlandóságát a hadüzenetre.

### Az átmenet.

Az a leghőbb óhajunk, hogy a béke áldásait mielőbb élvezhessük, talán már közelebb áll a beteljesedéshez, semmint azt remélni mernők s így nem lehet közömbös előttünk, hogy milyen szociális és közgazdasági állapotok következnek a háború befejeztével. Megkísérlem tehát a közeli jövő valószínűségeit nagy körvonalokban vázolni.

Ha a „Keletre“ jelszó valaha csábító volt, úgy most még annál is inkább az. Igaz ugyan, hogy termékeink kiviteléről még korai volna beszélni, mert a nyersanyag beszerzési nehézségek miatt gyáraink, ipartelepeink magunk szükségletét is alig lesznek képesek egyhamar kielégíteni, azonban a németek már most szervezkednek gyártmányaiknak a Balkánra való kivitelére, talán indokolt volna, ha mi is készülődnénk és ha nem is tudunk még kelet szomszédjaink részére gyártani, de legalább is a „transzító forgalom“ból kellene kivennünk a magunk részét. Ezt tette és teszi a háború folyamán a német velünk szemben is. Ami gyarmatárú, konzerv, sajtféléből és egyéb import cikk az országunkba érkezik, az jórészt Németországon át kerül ide. (Bizony a megszállott területeken zsákmányolt vagy rekvirált anyagok mind és közvetlenül mennek nagy szövetségesünk birtokába át.) Egy kis élelmességgel mi is vállalkozhatnánk a közvetítő szerepre.

A magyar mezőgazdasági érdekelttség feladata volna nagyobb súlyt fektetni a len és kender kóro termelésére épügy, mint az egyéb idehaza teljesen feldolgozható nyers termékek produkciójára. Tudjuk ugyanis, hogy a kidolgozott kender ára a háború előtti tíz évben állandóan emelkedett olyanira, hogy az 1914. évi árakat az 1904. évi árakkal összehasonlítva 50% áremelkedést tapasztalhatunk. (A mostani árak pedig négyszer olyan magasak mint a mozgósítás elején.) Ha így még tekintetbe vesszük, hogy a közel jövőben nem igen számíthatunk kender és len tekintetében Olasz-, illetve Oroszországra és hogy Szeged már eddig is igen fontos szerepet játszott e szakmában, közel áll az a föltevés, hogy városunkra, mint kender termelési központra, nagy feladatok várnak. De nem csak e tekintetben járhat Szeged fontos szerephez, hanem a bevezető sorokban érintett közvetítő kereskedelem révén is, tekintve földrajzi fekvését és vasúti összeköttetéseit.

Eme szegedi vonatkozású jelenségek mellett még egy általánosabb helyzet is fog adódni. A mozgósítás óta kenőv keresetre, helyesebben munkába kényszerült sok női kéz annyira megszokta már a dolgot és olyan ügyességre tett szert, hogy sok helyen nemcsak pótolja, de még fölöslegessé is tette a férfit. Emiatt is, de még amiatt is, hogy az említett anyaghiány következtében nem indulhat meg egyhamar a munka és igen sok időre lesz szükség, míg az ipar és kereskedelem rendes kerékvágásba kerülhet: lesz sok munkás, de nem lesz elég munka.

Ez az, amit nagyon meg kell szivlelni! Nem tévesztjük szem elől azt a körülményt sem, hogy a leszereléssel egyszerre óriási munkástömegek szorulnak majd újabb munkaalkalmakra és súlyosbítja a helyzetet az a körülmény, hogy minden volt harcos

igényt fog tartani arra, hogy a társadalom biztosítsa megélhetésének lehetőségét. Még egy súlyosbító körülmény, hogy a drágaság csak lassan fog mulni, ha egyáltalán mulni akar majd.

A veszély elhárításának módját megíjósolni nem tudom, de érzem, hogy a munkás krízis megakadályozására már most kellene munkaalkalmakat keresni, vagy pláne szervezni.

Ennek egyik módját az építőipar fellendítésében látom.

A háborút megelőző években sokáig szünetelt az építőipar. A háború alatt egyes vidékek (épületek és utak) mentek tönkre. Ha tehát az építkezés terén szükséges természetes fejlődés elmulasztása folytán szükségessé vált pótlások mellé sorakoztatjuk a bekövetkezett károk helyrehozatalát és számításba vesszük még a kormány által tervbe vett és föltétlenül bekövetkező iparfejlesztés által igényelt építkezések szükségességét, menten látniuk, hogy sok munkás kéz foglalkoztatására fog még alkalom nyíltni.

Lesznek olyanok, akik, ha nem is tartják lehetetlennek az építkezés fejlesztését, megfelelő tőke hiányával fognak érvelni. Ezek tévednek. A gazdáknak, kereskedőknek, iparosoknak és bankoknak van pénzüik bőven. Csak legyen vállalkozási szellem. Az utolsó két esztendőben nagyszámu ingatlan teher szabadult föl és emellett még a takarékpénztárak is hatalmasan felszaporodtak, nem is szólva azokról a tőkékről, amelyek értékpapirokban és nagyrészen hadikölcsönökben nyerték elhelyezésüket. Ha most már tekintetbe vesszük, hogy a bankok, takarékpénztárak tőke kihelyezésének legbiztosabb alapját épen az ingatlan kölcsönök (földhitelek) képezik, akkor megállapíthatjuk azt, hogy olyan tanokat, amelyek szociális érzékű az építőipar fellendítése.

Valutáris szempontokból is előnyösnek vélem a tőkének az építkezésekbe való elhelyezését, mert ha a háború után minden anyag többé-kevésbé elértéktelenedik is, az ingatlan befektetések hozama képes lesz az így elhelyezett tőke pénzértékét stabilizálni.

Az építkezésekkel mindenesetre megakadályozhatjuk a közvetlen szociális krízist, ami fölötté fontos, mert a frontról visszakerülő elemek — amint azt mindazok, akik a harctéren a legénység között megfordultak, tapasztalhatták — magukba szívta kolyan tanokat, amelyek szociális érzékűket fejlesztették.

Ha sikerül foglalkoztatni a háború befejeztével a felszabadult munkások zömét, elháríthatjuk a munkásbajokat s akkor sorra kerül még a többi iparágak és főleg a Szeged város szempontjából fontos textilipar fejlesztésének kérdése is, amivel azonban majd csak később lehet behatóbban foglalkozni.

Bruller Gyula.

### A Szegedi Takaré- és Hitel Részvénytársaság

(Vár-u. 7. l. emelet, főposta mellett)  
SZEGED—CSONGRÁDI TAKARÉKPÉNZTÁR  
RÉSZVÉNYT ÉS ELŐVÉTELI JOGOT  
vesz és elad előnyös áron.

Kölcsönöket  
folyóan kedvező feltételekkel ingatlanokra és értékpapirokra

# Megérkeztek

(azelőtt Holtzer és Abonyi)

a legújabb tavaszi férfi és fiú öltöngök, felöltők és raglánok

## Abonyi Mihály

ruhaáruházába, Széchenyi-tér